

Національний
банк України

Результати опитування керівників
підприємств **Миколаївської області**
щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Миколаївської області в IV кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Миколаївської області у IV кварталі 2023 року свідчать, що, незважаючи на безпекові ризики та логістичні труднощі з перетином кордону, респонденти очікують збільшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні. Водночас зберігаються позитивні оцінки респондентів щодо перспектив розвитку їх підприємств у наступні 12 місяців. Очікується вища інфляція. Девальваційні очікування залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **збільшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 6.7% (у попередньому кварталі – «мінус» 13.3%) (графік 1), у цілому по Україні – 15.2%;
- **зростання цін на споживчі товари та послуги вищими темпами:** 73.3% респондентів очікують, що зростання цін перевищить 10.0% (у попередньому кварталі – 80.0%), у цілому по Україні – 52.4%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають воєнні дії, витрати на виробництво, курс гривні до іноземних валют та ціни на світових ринках (графік 2);
- **девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 86.7% респондентів (як у попередньому кварталі), у цілому по Україні – 77.4%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 26.7% (у III кварталі 2023 року – 20.0%) (таблиця). У цілому по Україні баланс відповідей – 4.1%;
- **збільшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 13.3% (як у попередньому кварталі). Водночас респонденти очікують збільшення реалізації продукції на зовнішньому ринку значно нижчими темпами: баланс відповідей – 33.3% (у III кварталі 2023 року – 75.0%) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 10.6% та 9.7% відповідно;
- **зростання обсягів інвестиційних витратків на машини, обладнання та інвентар:** баланс відповідей – 7.1% (у III кварталі 2023 року – 0.0%). Водночас респонденти очікують, що **обсяг інвестиційних витратків на виконання будівельних робіт зменшиться:** баланс відповідей – «мінус» 15.4% (як у попередньому кварталі) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 6.6% та «мінус» 6.9% відповідно;
- **незмінну кількість працівників на своїх підприємствах:** баланс відповідей – 0.0% (другий квартал поспіль) (графік 4). У цілому по Україні респонденти очікують зменшення кількості працівників – «мінус» 6.5%;
- **зростання цін на товари / послуги, що купують підприємства, високими темпами:** баланс відповідей – 92.9% (у попередньому кварталі – 100.0%) (графік 6). Респонденти також очікують зростання цін на товари / послуги власного виробництва: баланс відповідей – 57.1% (у III кварталі 2023 року – 50.0%). На подорожчання товарів і послуг власного виробництва, за оцінками респондентів, найбільше впливають ціни на сировину та матеріали, ціни на енергоносії та вартість трудових ресурсів (вплив чинника значно посилюється порівняно з попереднім опитуванням) (графік 7);
- **зростання витрат на одиницю продукції:** баланс відповідей – 33.3% (у попередньому кварталі – 26.7%). Респонденти також очікують **прискорення зростання витрат на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 40.0% (у попередньому кварталі – 20.0%) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають воєнні дії та їх наслідки (відмітили 93.3% опитаних), обмеженість виробничих потужностей (найбільше в респондентів сільського господарства), брак обігових коштів, занадто високі ціни на енергоносії та брак кваліфікованих працівників (вплив останніх двох чинників посилюється порівняно з попереднім опитуванням) (графік 5).

Респонденти прогнозують, що зростання потреби в позикових коштах найближчим часом послабиться (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити (57.1% опитаних), надають перевагу запозиченням у національній валюті. Оцінки умов доступу до банківських кредитів останнім часом не змінилися (графік 9). Занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування та надмірні вимоги до застави – головні стримуючі чинники залучення кредитних ресурсів (графік 10).

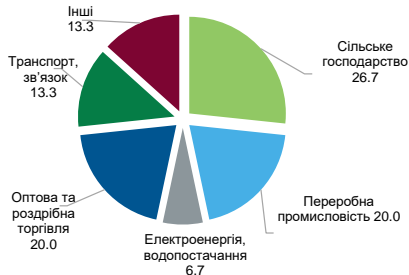
Усі респонденти зазначають, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 95.8%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

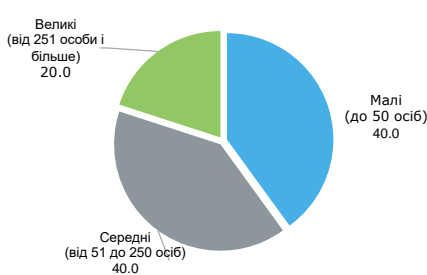
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств поганий:** баланс відповідей – «мінус» 20.0% (як у попередньому кварталі), у цілому по Україні баланс відповідей – «мінус» 5.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва нормальний:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 22.2%);
- **підприємства області здатні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 6.7% (як у попередньому кварталі).

Паспорт вибірки^{1,2}

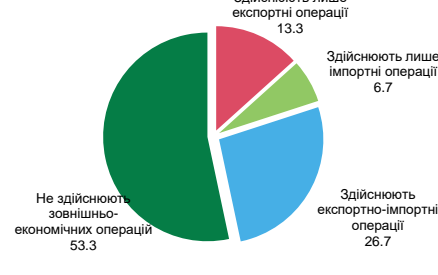
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

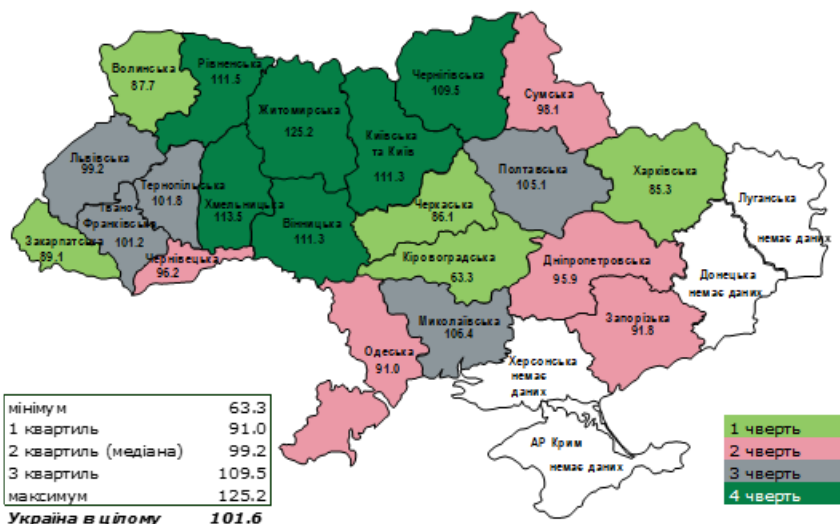

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 31 жовтня – 24 листопада 2023 року;
- опитано всього 15 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Миколаївської області щодо ділової активності (за складовими)

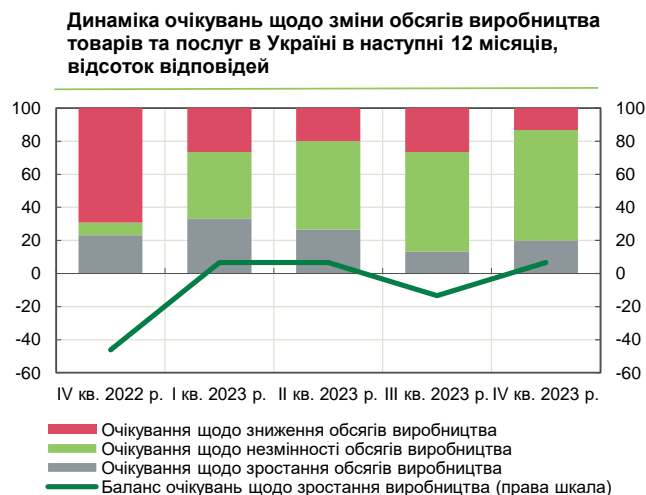
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	0.0	13.3	33.3	20.0	26.7
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	7.7	6.7	40.0	13.3	13.3
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-58.3	-20.0	0.0	-15.4	-15.4
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-46.2	-20.0	-7.1	0.0	7.1
кількості працівників	-53.8	0.0	6.7	0.0	0.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

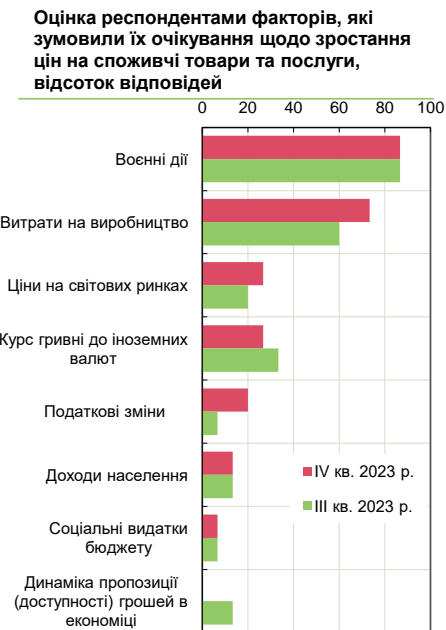
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

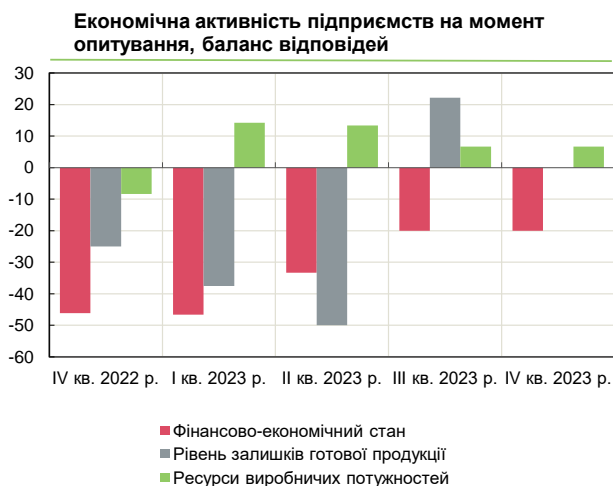
Графік 1

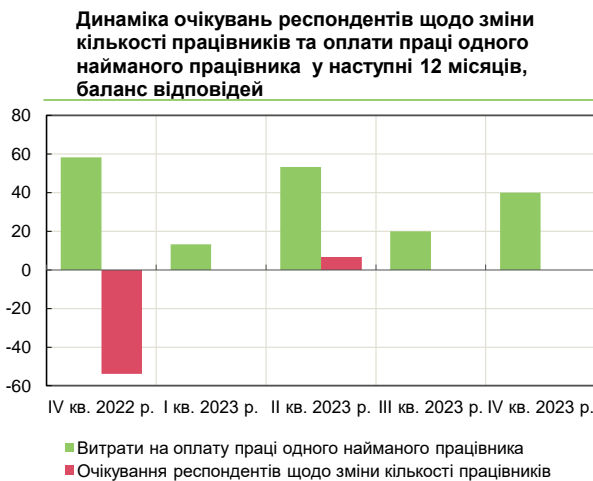
Графік 2

Графік 3

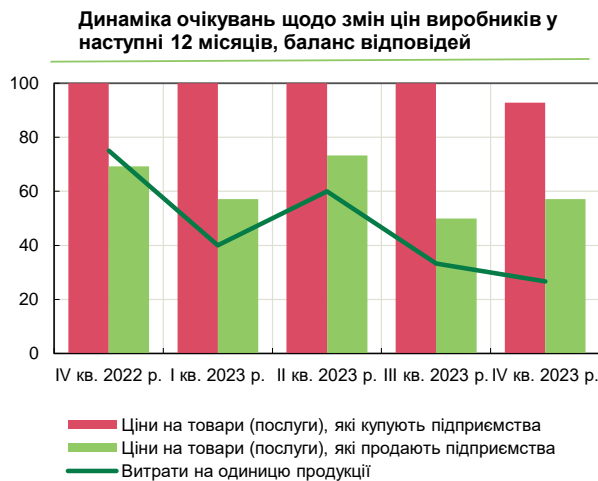
Графік 4

Графік 5

Графік 6

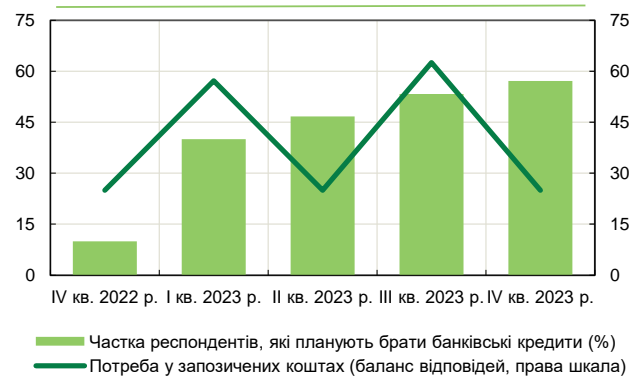
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

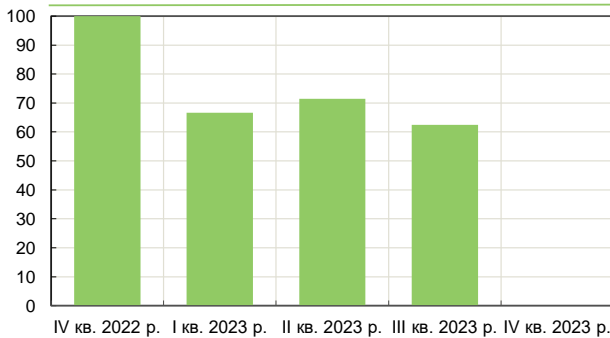
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

